

Komárom: Rukken-tó környéke

Kezelési terv

2024

Készítette: Barina Zoltán

Tartalom

1.	Azonosító adatok	3
	Jogszabályi háttér.....	3
	A védett érték adatainak frissítése	3
2.	Természetvédelmi célkitűzések	5
3.	Részletes természetvédelmi kezelési terv	6
3.1.	Természetvédelmi stratégiák	6
3.2.	Részletes kezelési előírások.....	7
3.2.1.	Kezelések és kódjaik	7
3.3.	Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak.....	10
3.3.1.	Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak	10
3.3.2.	Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok	10
3.3.3.	Élőhelyek kezelése, fenntartása, fajok védelme.....	10
3.3.4.	Látogatás	11
3.3.5.	Oktatás és bemutatás	11
3.3.6.	Kutatás, vizsgálatok	11
3.3.7.	Terület- és földhasználat, természetvédelmi infrastruktúra	11
3.3.8.	Táj- és kultúrtörténeti értékek	11
3.3.9.	Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak	11
3.4.	Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak.....	11
3.4.1.	KE3 – Mocsárrétek	11
3.4.2.	KE5 – Őshonos fás társulás.....	14
3.5.	Adminisztráció.....	17
3.6.	A természetvédelmi kezelési terv végrehajtásának ellenőrzése és a terv felülvizsgálata.....	17

1. Azonosító adatok

Jogszábiályi háttér

Védetté nyilvánító határozat: Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének 15/2015 (X.22) önkormányzati rendelete a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről

Kategória: helyi jelentőségű természetvédelmi terület

Védetté nyilvánítás éve: 1992

Védetté nyilvánítás indoka, természetvédelmi célja: növénytani, állattani, vizes élőhely

Részletesebben: „a terület természeti értékeinek hosszú távú megóvása, megőrzése. Az időszakosan víz alatt lévő területet fás szárú növényzet veszi körül. Posta réttel együtt természet közeli, háborítatlan élőhelyet ad kétélttűeknek és a madárvilágnak.”

hrsz.: 2605

Kiterjedése: 1,7998 ha

Besorolása: erdő

Tulajdonos: Komárom Város Önkormányzata

Kezelő: Komárom Város Önkormányzata

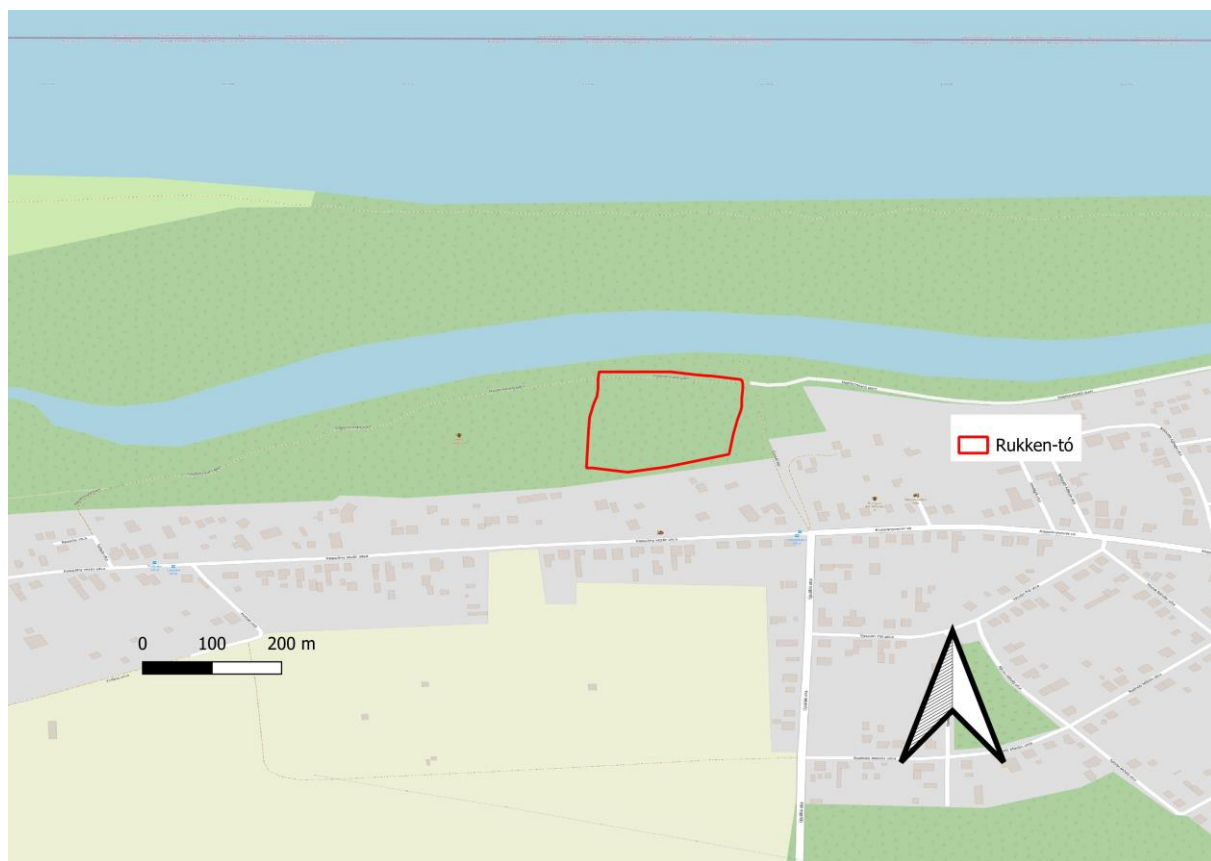
Egyéb kapcsolódó rendelkezések:

A védetté nyilvánító önkormányzati rendelet további részleteket nem tartalmaz.

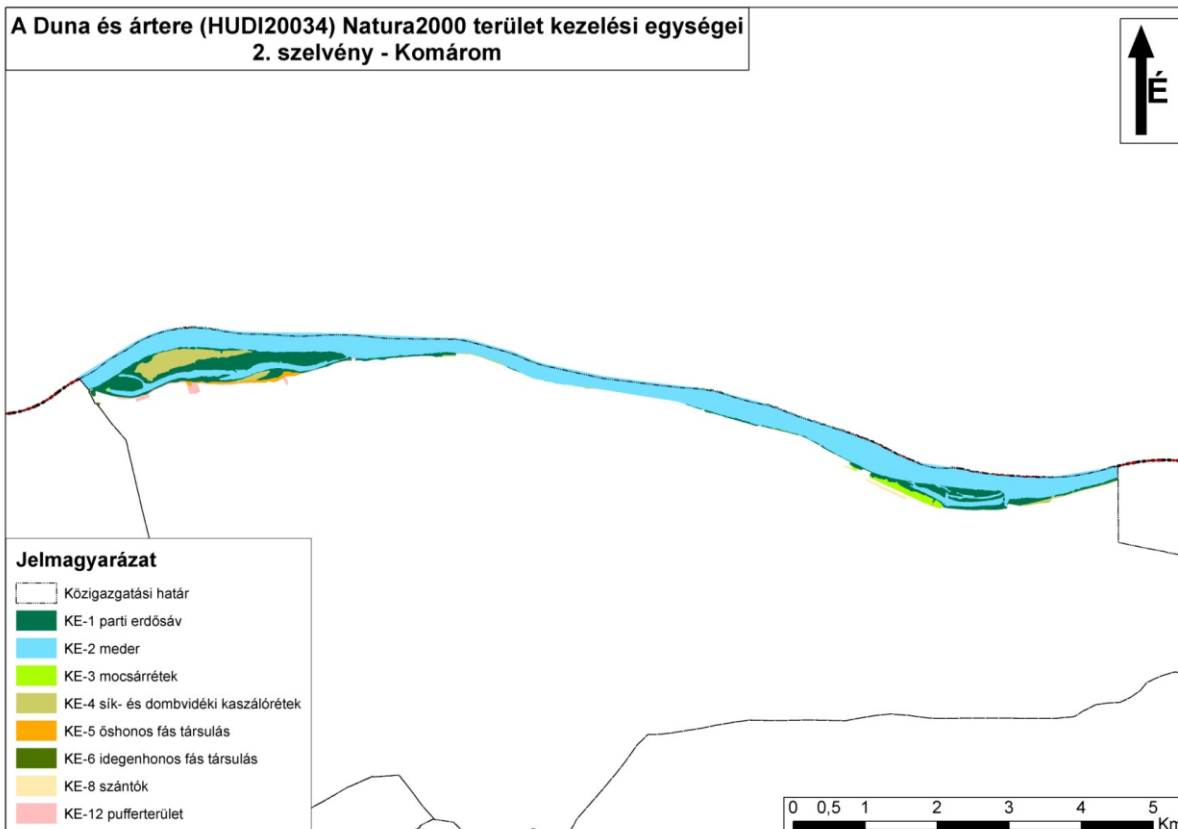
A helyi védett terület teljes egészében része a HUDI20034 Natura 2000 különleges természetmegőrzési területnek.

A védett érték adatainak frissítése

A természetvédelmi terület elhelyezkedése:

**A Duna és ártere (HDI20034) Natura2000 terület kezelési egységei
2. szelvény - Komárom**

A HUDI20034 Duna és ártere kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve 2014-ben elkészült és elfogadásra került. A Rukken-tó természetvédelmi terület kezelése során az ezt a területet teljesen magában foglaló HUDI20034 kezelési tervében foglaltak alkalmazandók.

A HUDI20034 kezelés terve 11 kezelési egységet különböztet meg, ezek közül 2 található meg a Rukken-tó természetvédelmi területen.

KE3: mocsárrét

KE5: őshonos fás társulás

2. Természetvédelmi célkitűzések

A Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 15/2015. (X.22.) önkormányzati rendelet 2. melléklete szerint: A helyi jelentőségű természetvédelmi területeken meghatározott alapvető természetvédelmi cél a kiemelt zöldövezeti területek, növénytársulások, valamint védett állatfajok és egyedi természeti értékek megtartása, a biodiverzitás fenntartása. További cél a szennyezések megakadályozása, minimalizálása, a természeti és kulturális értékek megismerésére irányuló kutatás, oktatás, turizmus támogatása.

Rendeltetés: a Rukken-tó területén a Pannon régióra jellemző vizes élőhelyek kiterjedésének és ökológiai állapotának, valamint a hozzájuk kötődő folyóvízi és folyóparti élővilág állományainak kedvező természetvédelmi helyzetben történő megőrzése.

Célkitűzés:

- Ártéri gazdálkodási formák lehetőségének fenntartása, illetve az ehhez kapcsolódó hagyományos állattartási formák életben tartása.
- A dunai endemikus halfajainak (magyar bucó (*Zingel zingel*), német bucó (*Zingel streber*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), leánykancér (*Rutilus pigus*)), illetve a területen fészkel fokozottan védett madárfajoknak (rétisas (*Haliaeetus albicilla*), a barna kánya (*Milvus migrans*), a fekete gólya (*Ciconia nigra*)), és emlősök (a hód (*Castor fiber*) és a vidra (*Lutra lutra*)) állományainak védelme.
- Az eredeti élőhelyre jellemző, azonban ma már eltűnőben, kihalófélben lévő védett és veszélyeztetett fajok (fekete galagonya (*Crataegus nigra*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), barna kánya (*Milvus migrans*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), berki tücsökmadár (*Locustella fluviatilis*), haris (*Crex crex*)) élőhelyi feltételeinek biztosítása, a még jelen lévő állományainak fenntartása, populációinak növelése, stabilizálása.
- A területen gyorsan terjedő özönfajok állományának csökkentése, a természetes, őshonos fajösszetétel fenntartása a partmenti erdősávokban és gyepekben.
- A mellékágak, illetve egyes szakaszokon a parti zóna természetvédelmi prioritással történő rehabilitációja.
- A kavicszátonyok megőrzése, illetve új zátonyok kialakulásának, kialakításának elsegítése.
- Lágymű- és fásszáru tájidegen fajok arányának visszaszorítása.
- A hajóforgalmi igények összehangolása a természetvédelmi érdekekkel.

3. Részletes természetvédelmi kezelési terv

3.1. Természetvédelmi stratégiák

A Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 15/2015. (X.22.), az összes komáromi helyi védett területre és értékre vonatkozó önkormányzati rendelet 2. melléklete szerint:

- a.) Az agresszívan terjedő invazív növényzetet vissza kell szorítani, a tájidegen fák folyamatosan hazai, tájban honos fafajokra (tölgy, kőris, stb.) kell cserélni.
- b.) A különlegesen ritka, védett, fokozottan védett növény- és állatfajok populációnak védelmét biztosítani kell
- c.) Az értékek bármilyen szennyezését, rongálását meg kell akadályozni.
- d.) A természetvédelmi szempontból értékes, kíváncsú állapotot kell rögzíteni és fenntartani a beavatkozások minimalizálása mellett.

A Rukken-tó védelmének célja a kiemelt zöldövezeti területek, növénytakasúások, valamint védett állatfajok és egyedi természeti értékek megtartása, a biodiverzitás fenntartása, a természetközeli élőhelyek legalább mai állapotukban való megtartása, optimális esetben javítása. További cél a szennyezések megakadályozása, minimalizálása, a természeti és kulturális értékek megismerésére irányuló kutatás, oktatás, turizmus támogatása. A természetvédelmi cél elérése érdekében a fő – általános – tennivalók a következők:

- Tilos a védett természeti terület állapotát és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni.

- Erdő, rét, legelő művelési ágának megváltoztatásához csak kivételes esetben és csak a természetvédelem érdekeinek megfelelően szabad hozzájárulni.
- A természetvédelmi területen tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.
- A természetvédelmi területen fokozott figyelmet kell fordítani a hulladékok folyamatos eltávolítására, a rendszeres zöldterület kezelésre, amennyiben szükséges karbantartási ütemtervet kell készíteni a folyamatos fenntartás céljából.
- Az özönnövények állományainak megfigyelése, szükség esetén visszaszorításuk
- Kiemelt védett fajok jelenlétének, állományainak monitorozása, szükség esetén fajvédelmi tennivalók meghatározása, végrehajtása
- A művelési ág besorolások aktuális műveléshez igazítása

3.2. Részletes kezelési előírások

Az ingatlanhatárok, a jelenleg észlelhető élőhelyek és a tulajdoni lapon szereplő művelési ág besorolások több helyen nem esnek egybe. A kezelési tervben a jelenlegi állapotnak megfelelő növényzeti típusok alapján adjuk meg a kezelési előírásokat.

Hosszabb távon a tényleges területhasználat és a tulajdoni lapon lévő művelési ág besorolást össze kell hangolni. A kezelési előírások helyének egyértelművé tételét segíti a 6. térkép.

3.2.1. Kezelések és kódjaik

Gyepfenntartás – GY

A gyepek fenntartása kaszálással vagy legeltetéssel lehetséges, figyelembe véve a különböző életciklusú fajok igényeit.

Legeltetés

Természetvédelmi szempontból legelő állatként a nedves réteken ló és szarvasmarha jöhet számításba, a magasabban fekvő, száraz homokterületeken pedig a juhval történő legeltetés a megfelelő. A legeltetés előnye, hogy a legelés hatása (növényanyag fogyasztás és taposás) nem egyenletes, így fennmarad az élőhely mikromozaikossága, emellett a gyepek állatvilága is kevésbé károsodik, mint gépi kaszálás esetén. Reálisan a környéken rendelkezésre álló faj- és fajtaválaszték határozza meg a legelő állatok körét.

A gyepek túllegeltetését kerülni kell.

Az üde gyepeken, mocsárréteken 0,8–1,6 szamosállat/ha, a száraz gyepeken 0,4-0,8 szamosállat/ha tartható. Az optimális legeltetéshez szükséges állatlétszámot az időjárás, a gyepek állapota erősen befolyásolja. (Szamosállatnak nevezzük bármelyik gazdasági állat 500 kg élőtömegét.)

o A legeltetést „adagoló” legeltetéssel, szakaszokra bontva javasolt végezni. Egy-egy területen 1–10 napot töltsenek az állatok – a pontos időtartamot az aktuális fűhozam alapján lehet meghatározni. 10 napnál hosszabb, folyamatos legeltetés egy-egy területen nem ajánlott.

o A legeltetést száraz talajon lehet végezni, alkalmas hozam esetén sarjú is legeltethető.

o Karám a területen még ideiglenes jelleggel sem létesíthető, a taposási károsítás elkerülésére a jószágokat helyben pihentetni, éjszakáztatni tilos.

Kaszálás

A legeltetéssel összehasonlítva a kaszálás – különösen, ha géppel történik és egyszerre nagy, összefüggő területeket érint – az élőhelyet homogenizálja, mert mindent (leveleket, érfélben levő magokat, különböző fejlettségű állatokat) egyszerre távolít el a területről. A kaszálás (beleértve a szárazúást is) mellett szól, hogy a legelő állatok válogatnak, ezért meghagyják az elfásodó, szúrós, rossz ízű vagy kifejezetten mérgező fajokat, melyek tömeges felszaporodása kedvezőtlen lenne. Kaszálassal az erdők határának a gyepre való fokozatos kitolódása is megakadályozható, valamint a gyeppen spontán felerődő fás növényzet is visszaszorítható. Relatív előnye még a kaszálásnak, hogy ha van a környéken alkalmas gépparkkal rendelkező gazdálkodó, a kaszálás könnyebben szervezhető, mint a legeltetés, utóbbinál nehezen oldható meg, hogy egy-egy időszak, vagy akár teljes év is kimaradjon, míg egy-egy őszi tisztító kaszálás elhagyása érdemi szervezést nem igényel.

- A kaszálás csak száraz, a gépek súlyát elbíró talajon történhet, a munka a talajfelszínt nem károsíthatja.

- Gépi kaszálás (és járulékos tevékenységei, pl. rendsodrozás, szállítás) csak napközben végezhető.

- A kaszálás időpontja az időjárás és a védendő fajok kímélése érdekében július 15-től szeptember végéig változhat. Törekedni kell arra, hogy a tervezési terület egyes gyepterületeken a kaszálás időben minél inkább elhúzódva, szakaszosan történjen.

- Amennyiben a kaszálás során védett madár fészkelését észlelik a gyeppen, a munkát azonnal fel kell függeszteni, és értesíteni kell az Önkormányzatot.

- A kaszálás során legalább 5–10 centiméteres tarlómagasságot kell hagyni.

- Az élőhelyek mozaikosságának fenntartásához, és ahhoz, hogy a kaszált területen élő állatfajok menedéket találhassanak, a kaszálást mozaikosan kell végezni, a területen mindig kell lenni 5-10% kaszálatlan gyepterületnek. Ezek helyét évente változtatni kell.

- A levágott és megszáradt növényi anyagot a kaszálást követő 2-4 héten belül a területről le kell hordani.

- A kaszálon szemét, bálakötöző zsinór nem maradhat.

- A kaszálást természetkímélő, „kiszorító” kaszási módszerrel kell végezni. A gép nem követhet olyan útvonalat, mely a kaszálandó területen spirálisan befelé tart. Az útvonalnak a menekülő állatokat kiszorítva, belülről kifelé vagy sávonként váltakozó irányba kell haladnia.

- A kaszálás során láncfüggönyös vadriasztót (3. ábra) kell használni, hogy a gyepek állatvilága minél kevésbé károsodjon. A vadriasztóláncnak legalább olyan hosszúságúnak kell lennie, mint a kaszálást végző mezőgazdasági gép munkaszélessége. A láncfüzerek közötti távolság nem lehet nagyobb 8 cm-nél. A láncfüzerek talajfelszíntől mért távolsága ne haladja meg az 5 cm-t. Kaszálást lassan, 4–5 km/h sebességgel kell végezni.

[A traktorokra felszerelt láncfüggönyös vadriasztó a traktor elejére (a pótsúlyokra) szerelt vas tartószerkezet, melyről 5-8 cm-enként vasláncok lógnak. Ezek a traktor haladásakor szinte teljesen átfésülik a növényzetet és mozgásukkal, valamint az összeverődésükkel adott hanggal az állatokat elijeszti, illetve az apróbb állatokat leverik a fűszálakról. Mivel a láncfüggöny mintegy 4,3 m-rel halad a kasza előtt, a lassú haladás miatt a repülni tudó felijedő állatoknak van idejük elmenekülni, vagy megriadásukat a gépkezelő észreveszi.]

[A Pro Vértességi Közalapítvány több kaszatípus hatását vizsgálta korábban. Vizsgálataik alapján egyértelműen az ún. alternáló vagy vágókéses kaszák alkalmazása a legkedvezőbb természetvédelmi szempontból. Lényeges összefüggés tapasztalható a kasza szélessége és a kaszálás sebessége között. Gazdasági szempontból minél szélesebb a kasza és minél gyorsabban halad a traktor, annál hatékonyabb az eszköz. Természetvédelmi szempontból azonban éppen ellenkezőleg, a kisebb szélességű kasza és a lassú haladás a megfelelő. Ha pl. a traktor 4-6 km/h sebességgel halad kaszálás közben, akkor a vadriasztó lánc jelzése és a kasza odaérkezése között

mindössze 2-3 másodperc telik el, ami a legtöbb faj számára nem elegendő a meneküléshez. Egy 6 m széles kasza esetében a felriasztott állatnak ennyi idő alatt 3-6 métert kell megtennie, míg egy 2 m széles kasza esetében csak 1-2 métert. A felrepülő madaraknak talán még a szélesebb kasza esetében is van esélyük, de a növényzetben bujkáló egyedek vagy a vadriasztó lánc által lesöpört egyenesszárnúak gyakorlatilag esélytelenek. Emiatt védett területeken 3 méternél szélesebb kaszák használata nem javasolt.]

Inváziós gyomfajok

A védett területeken egyelőre nem okoznak problémát az inváziós gyomfajok. Ez idővel változhat, így rendszeresen figyelni kell a gyepek állapotát. Amennyiben szükséges, állományait vissza kell szorítani. Ehhez általában elég a fertőzött területek évi 2-3 alkalommal történő kaszálása.

Fa- és cserjeirtás – FCs

A védett gyepekben, illetve a peremi területeken néhány százalékos fás borítás nem ellentétes a természetvédelmi célokkal, de meg kell akadályozni a nagymértékű, 25%-ot meghaladó becserjésedést. A fásszárú növényzet kiirtását vagy gyérítését mechanikai úton kell végezni, vegyszeres kezelésre csak akkor kerülhet sor, ha más módon nem biztosítható a cél elérése. A vegyszeres kezelést kizárólag kenéses technikával lehet végezni.

Fákat és cserjéket kivágni csak fészkelési időszakon kívül, augusztus 15. és március 1. között szabad.

Beavatkozás mellőzése – BM

Ez a „beavatkozás” típus azt jelenti, hogy az érintett területen lehet hagyni érvényesülni a természetes folyamatokat, a kezelési terv 10 év múlva esedékes felülvizsgálatáig nincs szükség beavatkozásra.

A szántó művelési ágban lévő területeket felszántani tilos, ez igen jelentős hatást gyakorolna a terület élőhelyeire. A „vizes élőhely” egy részét 2017-ben felszántották, ezt a területet magára kell hagyni, a begyepesedésig a gyomokat rendszeres kaszálással kell visszaszorítani (az első 5 évben szükség és lehetőség szerint 2-3-szor, később elég egyszer).

Ez a típus a „vizes élőhely” nádasára és az ott lévő erdőkre (a nyáras erdőre és az akácos sávra), valamint az „árvalányhajas gyep” kubiktárára vonatkozik. A „vizes élőhely” középkorú, idősebb, helyenként kiszáradt fáira is ez a „kezelési típus” vonatkozik, azzal a kitéttel, hogy amennyiben balesetveszély áll fenn, a kiszáradt fák – zoológus átvizsgálása után – kivághatók. A nádas és a peremek többé-kevésbé kiszáradt fái kiváló madárfészkelőhelyek, sőt, denevérszállásnak is alkalmasak. Az „árvalányhajas gyep” kubiktárának meredek partja gyurgyalagnak alkalmas fészkelőhely, 2017-ben egy pár fészkelte itt, várható a populáció növekedése, így a partfal feltétlenül védelmet érdemel.

Általános előírások – ÁE

A védett területeken

- vegyszer – szerves és egyéb műtrágya, gyomirtó, peszticid stb. – használata és tárolása tilos!
- földmunkák, anyagkitermelés tilos!
- szemét, sít stb. lerakása tilos!
- depónia, tartózkodóhely létesítése tilos! Különös figyelemmel kell lenni az „árvalányhajas gyep” melletti új bányával határos részekre.
- égetés, tűzrakás tilos!
- bármilyen járművel a földutakon kívül közlekedni tilos! Ugyanígy a terepautózás és terepmotorozás sem megengedett.

- A gyepterületeket és a nádast mechanikai módszerrel fellazítani, felszaggatni tilos!
- Mindegyik területen fontos a szegélyzónák megtartása, pl. gyeperdő, gyepercserjés, cserjés-erdő, nyílt víz-nádas.
- Gombák és gyógynövények gyűjtése csak a jegyző (illetékes természetvédelmi hatóság) engedélyével történhet.
- Vadászat a védett területeken csak a természetvédelmi érdekek figyelembe vételével történhet. A vadászat fő célja az állományritkítás, a túlszaporodás megakadályozása legyen, ne a trófea gyűjtése. A „vizes élőhelyen” madarak vadászata (a nem védett fajoké is) tilos.

3.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A természetvédelmi kezelési tervben nem részletezett vagy nem szabályozott kezelési előírásokat a területen az illetékes hatóság egyedi államigazgatási eljárásban határozza meg.

3.3.2. Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

- Az érvényben lévő vízjogi üzemterv betartása. A vízjogi üzemeltetési engedély megváltoztatása esetén a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság véleményét is ki kell kérni. A vízszinteknek őszi és téli vonulási, telelési időszakban biztosítani kell a jelölő madárfajok számára alkalmas élőhelyet.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet mellékleteiben szereplő fajok, különösen a dokumentált adattal rendelkező nutria (*Myocastor coypus*) gyérítése, minél nagyobb arányú visszaszorítása a jelölő madárfajokat nem károsító módon és időszakban, a környéken időnként előforduló nílusi lúd (*Alopochen aegyptiaca*) egyedeinek lehetőség szerinti kilövése más fajokat nem károsító módon.
- A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
- A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
- Nyílt vízfelületek medrének kotrása csak a természetvédelmi érdekekkel összehangolt módon végezhető.
- A meder kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
- Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető.
- A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a Duna–Ipoly Nemzeti Park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni.

3.3.3. Élőhelyek kezelése, fenntartása, fajok védelme

- A parti fák megőrzését elősegítő beavatkozásokat (száraz, letört ágak eltávolítása, sebkezelés, stb.) vegetációs időszakon kívül, de az énekesmadarak költési időszaka előtt kell elvégezni.

- Vízkormányzás rendjének természetvédelmi és gazdasági érdekeknek összehangolásával történő kidolgozása.

3.3.4. Látogatás

- A Rukken-tó és környéke szabadon látogatható (vö. 2. melléklet a Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 15/2015. (X.22.) önkormányzati rendelet 6. § (2) bekezdéséhez, 3.11. Látogatás, ismeretterjesztés, sport).

3.3.5. Oktatás és bemutatás

- Ismeretterjesztési célból arra alkalmas helyeken tanösvényeket lehet létesíteni, ahol a természetvédelmi terület növénytani és állattani értékeiről szerezhetnek ismereteket a látogatók. (vö. 2. melléklet a Komárom Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről szóló 15/2015. (X.22.) önkormányzati rendelet 6. § (2) bekezdéséhez, 3.11. Látogatás, ismeretterjesztés, sport).
- Információs táblák helyezhetők ki.
- A Zöld Komárom applikációba való integrálás.

3.3.6. Kutatás, vizsgálatok

- A terület egészen a terület állapotát befolyásoló vizsgálatok a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rendelkezései szerint végezhetők, beavatkozással nem járó kutatások a fenntartó felé történő bejelentés után végezhetők.
- A terület élővilágának felmérése és nyomon követése

3.3.7. Terület- és földhasználat, természetvédelmi infrastruktúra

- A területen minden ipari és bányászati tevékenység tilos
- A területen új épület és építmény csak úgy helyezhető el, ha az a fákat és gyökérzetüket nem érinti
- A meglévő infrastruktúra-hálózat karbantartása során az eredeti állapotot helyre kell állítani
- A meglévő közművek karbantartása során az eredeti állapotot helyre kell állítani
- A területen új építésű közmű nem építhető vagy vezethető át

3.3.8. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- A Rukken-tó és környékének tájképi jellegét meg kell őrizni

3.3.9. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

- Természetvédelmi beavatkozásokon kívül egyéb beavatkozások nem végezhetők el.

3.4. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.4.1. KE3 – Mocsárrétek

Kezelési egység meghatározása: Ebbe a kezelés egységbe a nedvesebb gyepek, mocsárrétek tartoznak.

Kezelési egység megfeleltetése:

- B1a - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B5 - Nem zsombékoló magassárrétek
- D34 – Mocsárrétek
- D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet
- OA - Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek

Kezelési egységre vonatkozó általános javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok.

- a. a kaszálást felázott talajviszonyok esetén nem javasoljuk
- b. a vérfű hangyaboglárka szaporodási helyének az egyik felét május elején, a másik felét szeptemberben javasoljuk kaszálni – mozaikosan felosztva a területet
- c. az élőhely fennmaradását szolgáló kaszálások folytatása
- d. a kaszálások idejének ütemezése a jelölő fajok szaporodásbiológiájának figyelembevételével történjen a Dun–Ipoly Nemzeti parkkal egyeztetve
- e. szelektív és biológiai szűnyogirtást javasolunk a vegyszeres helyett.
- f. A területen szerves és műtrágya kijuttatása, tárolása tilos, növényvédőszer tárolása nem javasolt, kijuttatása a fás szárú inváziós fajok irtása során csepegésmentes technológiával kijuttatott gyomirtó vegyszerek és a zárlati károsítók elleni, jogszabályban előírt védekezés kivételével nem javasolt.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok.

- g. vízelvezető árkok, csatornák további mélyítésének folytatása nem javasolt, mert a jelölő mocsárrétek már májusra kiszáradnak

Gazdálkodáshoz köthető kezelési előírás-javaslatok:

- a. Kötelezően betartandó előírások: Gyeppek esetében a 275/2004 (X.8) Kormányrendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről, valamint a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról
- b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok: A gyepeken jelen lévő, illetve a szegélyeken található fás állományok, illetve nádasok miatt szükséges az erdőkre és vizes élőhelyekre vonatkozó előírások alkalmazása is.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY08	Dobkása és talaj meghajtású rendsodró, rendkezelő használata tilos.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY24	A gyeppek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY71	Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
GY86	A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni
GY91	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY112	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani.
V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell .
V43	A nádaratás befejezéséről értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot.
V44	A hagyasfoltok kialakítását a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kijelölni.
V46	December 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talaviszonyok figyelembe vételével.
V51	A nádas minimum 30-40%-át nem szabad learatni.
V52	A hagyas foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
V59	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V60	A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.

Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri

Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
	el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A gyepek cserjementesítése természetvédelmi cél, de a gyepekben szórványosan meg kell őrizni facsoportokat, cserjés foltokat a természetközeli élőhelyek változatosabbá tétele érdekében. Javasolt azonban a túlzottan cserjésedő, erdősödő területek gyepké alakítása, helyreállítva ezzel a jelölő gyep társulást, megőrizve azok kiterjedését. A fejlesztés a gyepgazdálkodást tenné lehetővé azáltal, hogy a túlzottan cserjés részekben szárazzózást és többszöri utókezelést alkalmaz, ami után a kaszálás vagy legeltetés már végezhető. Az idegenhonos inváziós fajok (zöld juhar (*Acer negundo*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), aranyvessző fajok (*Solidago* sp.), gyalogkakác (*Amorpha fruticosa*) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni. Leírás

Kezelési javaslatok indoklása

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a természetes élőhelyek és értékes fajok fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A meghatározott legelő állategység, valamint a megfelelő időintervallumban, a gyepek talajának száradása után végzett legeltetés, illetve kaszálás és a megfelelő módon végzett cserjeirtás biztosítja a gyep megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túlhasznosítást kizárja. Az erdős területeken a mikroélőhelyek fenntartása biztosítja a változatos erdőszerkezetet, és a gyepekkel váltakozó erdők mozaikos tájszerkezetét segít megőrizni. Az inváziós fajok terjedése a jelölő élőhely degradálását, megsemmisülését okozhatná. A túltartott vadállomány taposásával, túráásával a jelölő élőhelyeket károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt.

3.4.2. KE5 – Őshonos fás társulás

Kezelési egység meghatározása

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak azok az üzemtervezett erdőrészek, melyek nem idegenhonos faültetvények. Legfontosabb feladat lenne a foltokban jelen lévő idegenhonos állományok őshonosra cserélése, illetve természetvédelmi szempontokat jobban figyelembe vevő gazdálkodási mód bevezetése.

Kezelési egység megfeleltetése

ÁNÉR-kód:

- J4 – Fűz-nyár ártéri erdők
- P1 – Őshonos fafajú fiatalosok
- P2a – Üde és nedves cserjések
- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

Kezelési egységre vonatkozó általános javaslatok

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok

- a. turisztikailag nem frekvenciált, emberi életet nem veszélyeztető helyen a lábon álló öreg fák kivágása, földön fekvő holtfa, száradék eltávolítása, a fák egészségügyi kezelése nem javasolt

- b. a Natura 2000 erdőterületeken is érvényesíthető legyen a vegetációs időszak fogalma
- c. amennyiben idegenhonos fajokkal fertőzött, a szaporodóképes idegenhonos egyedek eltávolítását javasoljuk a fészkelési időszakot figyelembe véve, augusztus 1. után
- d. vágástéri maradék kezelése (elszállítása, darálása, égetése) mennyiség függvényében javasolt, előzetesen egyeztetve a működési szerint érintett nemzeti park igazgatósággal.

Gazdálkodáshoz köthető kezelési előírás-javaslatok

a. Kötelezően betartandó előírások:

- Erdők esetében a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról
- A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet, betartása kötelező.
- A 462. sz. Kisbéri Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (érvényes: 2006 január 1. – 2015. december 31.) Törzskönyvi szám: 10/2006, betartása szükséges.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E01	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természet szerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fajok telepítése nem megengedett.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (Megj.: üzemtervezett erdők esetén)
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 jelenlétének biztosítása. (Megj.: kivéve idegenhonos állományok esetén)
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása. (Megj.: kivéve idegenhonos állományok esetén)
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználat során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (Megj.: mely megegyezik az erdőtervben meghatározott korlátozással)
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása. (Megj.: valamint származási körzet azonos)
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	"Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.
E73	Inváziós fás szárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.

Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága

Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
	nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó, elsősorban a jelölő élőhelyeken (Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők). A szerkezetátalakítás során javasolt a teljes talajelőkészítés és tuskózás mellőzése, a környező jelölő élőhelyeket veszélyeztető gyomosodás elkerülése érdekében. Kiemelt jelentőségű az akác lehetőség szerinti legkíméletesebb letermelése.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a tájidegen, inváziós fajok területről történő kiszorításával biztosítják az őshonos állományok fennmaradását, regenerációját. Az elő- és véghasználatok kíméletes végzése a természetes állományok természetessége szempontjából kiemelkedő fontosságú. Az intenzív használatok hosszabb távon a természeti állapot degradációjával járnának. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt.

3.5. Adminisztráció

- Megfontolandó a Rukken-tó környéke, a Rukken-tó, a Szúnyogvár környéke és a Szent Pál-sziget és az ezeket körülvevő Duna-ártér valamint csatlakozó területek egy összefüggő természetvédelmi területté nyilvánítása
- A terület kezelője mellett kötelezően kijelölendő a terület megfelelő kompetenciákkal rendelkező természetvédelmi kezelője.

3.6. A természetvédelmi kezelési terv végrehajtásának ellenőrzése és a terv felülvizsgálata

Jelen kezelési terv folyamatos előírásai határidőhöz nem kötöttek. Az egyszeri beavatkozások mielőbbi megvalósítására kell törekedni.

A természetvédelmi kezelési terv előírásainak betartását a természetvédelmi hatóság ellenőrzi, a kezelési tervben megadott kezelési feladatok végrehajtását a természetvédelmi kezelő és Komárom Város Önkormányzata ellenőrzi.

A természetvédelmi kezelési tervet 5 évente felül kell vizsgálni és a szükséges módosítási javaslatokat megtenni. A természetvédelmi kezelési terv felülvizsgálatát Komárom Város Önkormányzata, a terület természetvédelmi kezelője és a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság végzi, szükség esetén szakértő(k) bevonásával.